BordromİK

NO. 01

REHBER SERİSİ · 2026

Bordro Terimleri A'dan Z'ye

Bordroda karşılaşılan kavramların kısa, dayanaklı açıklamaları

bordromik.com

BordromİK Rehber Serisi No. 1 · Kasım 2026 · bordromik.com

Bu rehber genel bilgilendirme amaçlıdır ve hukuki görüş yerine geçmez. Rakamlar 2026 parametreleriyle BordromİK bordro motoru kullanılarak hesaplanmıştır.

İçindekiler

1. Bu kitap nasıl kullanılır
2. A
3. B
4. D
5. E
6. F
7. G
8. İ
9. K
10. M
11. N
12. P
13. S
14. T
15. Ü
16. Y

Brüt ücretten kümülatif matraha, prime esas kazançtan giydirilmiş ücrete kadar bordro ve özlük işlerinde her gün geçen kavramlar, kanun maddeleriyle.

Bu kitap nasıl kullanılır

Bordro işleri, birbirine bağlı onlarca kavramla yürür. Bir terimin yanlış anlaşılması, örneğin brüt ücret ile prime esas kazancın aynı şey sanılması, hem çalışanın netini hem de işverenin bildirgesini bozar. Bu sözlükte her kavramı iki üç cümleyle, uygulamada nasıl karşınıza çıktığını anlatacak şekilde açıkladık. Sağdaki kısaltma ilgili kanun maddesidir: **4857** İş Kanunu, **5510** Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, **GVK** Gelir Vergisi Kanunu, **DVK** Damga Vergisi Kanunu, **1475** eski İş Kanunu.

2026'nın temel rakamları

- Asgari ücret (brüt): 33.030,00 TL, net 28.075,50 TL
- Prime esas kazanç üst sınırı: 297.270,00 TL
- SGK: işçi %14, işveren %21,75 · İşsizlik: işçi %1, işveren %2
- Gelir vergisi dilimleri (ücret): 190.000 · 400.000 · 1.500.000 · 5.300.000 TL
- Kıdem tavanı: 64.948,77 TL (Ocak–Haziran), 73.729,87 TL (Temmuz–Aralık)

A

Ara dinlenmesi 4857/68

Günlük çalışmanın ortasında verilen, çalışma süresinden sayılmayan mola. Süre günlük işin uzunluğuna bağlıdır: 4 saate kadar 15 dakika, 7,5 saate kadar yarım saat, daha uzun işlerde 1 saat.

Asgari ücret istisnası GVK 23/18

Her çalışanın gelir vergisinden ve damga vergisinden, asgari ücrete isabet eden vergi kadar indirim yapılması. 2022'de asgari geçim indiriminin yerini aldı. Asgari ücretli çalışan bu iki vergiyi hiç ödemez.

Ayni yardım 5510/80

Para yerine mal ya da hizmet olarak verilen menfaat: işyerinde yemek, servis, kreşe doğrudan ödeme gibi. SGK açısından ayni yardımlar prime esas kazanca girmez; vergide her kalemin kendi kuralı vardır.

B

Bordro (ücret tediye bordrosu) 4857/37, VUK 238

Bir dönemde çalışanlara yapılan ödemelerin kalem kalem, kesintileriyle birlikte gösterildiği liste. Ücret hesap pusulası bunun kişiye verilen özetidir.

Brüt ücret

Kesintiler yapılmadan önceki ücret. Sözleşmede brüt kararlaştırılan çalışanın neti vergi dilimine göre yıl içinde değişir.

D

Damga vergisi DVK 1 sayılı tablo

Ücret ödemelerinden binde 7,59 oranında kesilen vergi. Asgari ücrete isabet eden kısmı istisnadır.

Denkleştirme 4857/63

Haftalık 45 saatin, iki aylık süre içinde ortalama olarak sağlanması. Bazı haftalarda fazla, bazılarında az çalışılır; ortalama 45'i aşmadıkça fazla çalışma doğmaz.

Devamsızlık 4857/25-II-g

İzinsiz ve haklı sebep olmadan işe gelinmemesi. Ardı ardına iki iş günü, bir ayda iki kez tatil gününden sonraki iş günü ya da bir ayda üç iş günü devamsızlık işverene haklı fesih imkânı verir.

E

Eksik gün 5510/86

Bir ayın 30 günden az bildirilen prim günleri. Nedeni bir kodla bildirilir: istirahat (01), ücretsiz izin (21), devamsızlık (15) gibi.

F

Fazla çalışma 4857/41

Haftalık 45 saati aşan çalışma. Her saati %50 zamlı ödenir ya da 1 saat 30 dakika serbest zaman olarak kullandırılır; yıllık üst sınır 270 saattir.

Fazla sürelerle çalışma 4857/41

Haftalık süresi sözleşmeyle 45 saatin altında belirlenen işlerde, bu süreyi aşıp 45 saate kadar yapılan çalışma. Saati %25 zamlı ödenir.

G

Gelir vergisi matrahı GVK 63

Vergiye tabi ücretten SGK ve işsizlik işçi paylarının (ve varsa indirilecek sigorta primi, sendika aidatı, engellilik indirimi) düşülmesiyle bulunan tutar.

Genel tatil 2429 s.K., 4857/47

Ulusal bayram ve dinî bayramlar ile yılbaşı, 23 Nisan, 1 ve 19 Mayıs, 15 Temmuz, 30 Ağustos gibi kanunla belirlenen günler. Çalışılırsa o günün ücreti ayrıca bir kez daha ödenir.

Giydirilmiş ücret 1475/14

Çıplak ücrete düzenli ödenen yemek, yol, prim, ikramiye gibi menfaatlerin aylık karşılığının eklenmesiyle bulunan ücret. Kıdem ve ihbar tazminatı bu ücretten hesaplanır.

İ

İhbar süresi 4857/17

Belirsiz süreli sözleşmeyi feshedenin karşı tarafa önceden bildirmesi gereken süre: kıdeme göre 2, 4, 6 ya da 8 hafta.

İşsizlik sigortası primi 4447/49

Prime esas kazanç üzerinden işçiden %1, işverenden %2 oranında alınan prim. Emekli çalışanlardan alınmaz.

İşveren maliyeti

Brüt ücrete SGK ve işsizlik işveren paylarının, varsa yan hakların ve kıdem karşılığının eklenmesiyle, teşvikler düşülerek bulunan toplam tutar.

K

Kıdem tazminatı 1475/14, GVK 25/7

En az bir yıl çalışan işçiye, kanunda sayılan sona erme hallerinde her yıl için 30 günlük giydirilmiş ücret tutarında yapılan ödeme. Yarıyıllık tavanı aşamaz, gelir vergisinden istisnadır.

Kısmi süreli çalışma 4857/13

Haftalık süresi tam süreli emsal işçiye göre önemli ölçüde (üçte iki ve daha az) az olan çalışma. Prim günü çalışılan saatin 7,5'e bölünmesiyle bulunur.

Kıst ay

İşe giriş ya da çıkış nedeniyle ayın bir kısmında çalışılan ay. Ücret ve asgari ücret istisnası çalışılan gün oranında hesaplanır.

Kümülatif matrah GVK 103

Yıl başından o aya kadar biriken gelir vergisi matrahı. Vergi dilimi buna göre belirlendiği için aynı brüt ücretin neti yıl içinde azalabilir.

M

Muhtasar ve prim hizmet beyannamesi 5510/86, GVK 98

Gelir vergisi stopajı ile SGK bildiriminin tek beyannamede birleştirilmiş hâli. İzleyen ayın 26'sına kadar verilir.

N

Net ücret

Brütten SGK, işsizlik, gelir vergisi ve damga vergisi düşüldükten sonra kalan tutar. Avans ve özel kesintiler sonrası kalan ise “ödenecek” tutardır.

P

Prim günü 5510/80

SGK'ya bildirilen çalışma günü. Tam ayda 30'dur; Şubat da 30 sayılır, 31 çeken aylar da 30'u geçmez.

Prime esas kazanç (PEK) 5510/80, 82

Sigorta priminin hesaplandığı kazanç. Ücret, prim, ikramiye ve benzeri ödemeler dahildir; ayni yardımlar, kıdem ve ihbar tazminatı gibi kalemler hariçtir. Alt sınırı asgari ücret, üst sınırı bunun 9 katıdır.

S

SGK işçi ve işveren payı 5510/81

Prime esas kazanç üzerinden alınan primler. 2026'da işçiden %14, işverenden %21,75; işsizlik sigortası ayrıca alınır.

Sosyal güvenlik destek primi (SGDP) 5510/30

Emekli aylığı alırken çalışmaya devam edenlerden alınan prim: 2026'da işçi %7,5, işveren %24,75.

T

Telafi çalışması 4857/64

Zorunlu nedenle ya da işçinin talebiyle çalışılmayan sürenin dört ay içinde, günde en çok 3 saat olarak tamamlatılması. Fazla çalışma sayılmaz, tatil günlerinde yaptırılamaz.

Teşvik 5510/81, 4447 geç. 10

Belirli koşullarda işveren primlerinin bir kısmının ya da tamamının Hazine veya İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanması. Aynı ay için birden fazla işveren payı teşviki birlikte kullanılamaz.

Ü

Ücret hesap pusulası 4857/37

Her ödemede çalışana verilen, ücretin ek ve kesintilerini gösteren belge.

Y

Yemek bedeli istisnası GVK 23/8, 5510/80

İşyerinde yemek verilmediğinde çalışılan gün başına belirli tutara kadar yemek ödemesinin vergi ve primden istisna olması. 2026'da vergide 300 TL + KDV, SGK'da 17 Nisan'dan itibaren 300 TL.

Yıllık ücretli izin 4857/53

En az bir yıl çalışan işçinin hakkı: kıdeme göre 14, 20 ya da 26 gün. 18 yaş ve altı ile 50 yaş ve üstünde en az 20 gün.

© 2026 BordromİK. Bu kitabı ücretsiz paylaşabilirsiniz; içerik değiştirilmeden ve kaynak gösterilerek. Hesaplama araçları: bordromik.com/hesaplama